

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Rubricis Benedictionum. 19.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

probante Rom. Ecclesia nō obseruamus amplius, exceptis exequijs Papalibus.

11 Sed pro prædictis Ecclesiasticis in tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario, quæ Missa: quæ Oratio dicenda erit in his diebus repetenda est Missa, quæ dicta est in die depositionis, sicuti fit pro laicis in iisdem diebus 3. 7. & 30. ex propria Rubrica. Oratio vero semper erit propria Episcopi, vel Sacerdotis. neque refert in ea non fieri mentionem de 3. 7. & 30. & anniuersario. nam eadem Oratio pro Papa dicitur in obitu, & in anniuersario, nulla facta in ea anniuersarij mentione.

12 Missa quoque est eadem in obitu, & anniuersario Papæ, cur non etiam erit Episcopi? Cardinales autem eodem priuilegio mortis gaudent, quō Episcopi, & in huiusmodi functionibus post mortē sunt æquales extra prædictos dies, Missa dicitur, vt in quotidianis Defunctorum, cum proprijs Orationibus.

13 In titulo *Pro Patre, & Matre*, addita est vox, *Sacerdotis*. nam alias de Patre cuiusque non conuenit Oratio in ore Sacerdotis, vt pater audienti.

14 Missa, quæ circumferuntur *S. Gregorij pro uinis, & defunctis*; neque sunt

sancti Gregorij, neque sunt approbata: à Sancta Sede Apostolica. imo reiecta, ita vt neque in calce Missali retineri possint, ex Decreto Sac. Rituum Congregat. die 8. Aprilis 1628.

15 Pro eo, qui proximē obiit, longē tamen à nobis, prima uice potest dici Missa, vt in die tertio, omisso uerbo *tertium*.

16 N. exigit nomen Defuncti, si tamen est nobilis, vel consuetudo sit nominandi omnes in Collecta, & Orationibus.

17 Habentur in *Sacramentar. Gregor. & Oratione, Fidelium Deus*, cum Secreta, & Postcommunione, in anniuersario. Pro Episcopo, *Deus omnium fidelium*. pro Sacerdote, *Præsta*. pro Defuncto, *Inclina, & Absolue*. Pro fratribus, *Secreta*, pro ijs, qui in cœmeterio tres consueta, pro pluribus defunctis, *Deus, cui proprii, & Animabus*, cum duabus seqq. reliquæ sunt recentiores. ex quibus illæ duæ, quæ pro Episcopo, vel Sacerdote addita sunt, post eam utriusque communem: *Deus qui inter Apostolicos*, &c. conuenientius dicitur in ijs Missis, in quibus per modum commemorationis dici debet Oratio pro prædictis iisdem: vel certæ posita sunt ad uarietatem.

De Rubricis Benedictionum. XIX.

1 **B**enedictio hic sumitur pro prece, qua Ecclesiastico more rebus ipsis specialis sanctitas impertitur, ita vt in usus profanos illæ deinde transferri non possint. & aliæ quidem sunt constitutivæ benedictiones: aliæ inuocatiuæ, ex *Caiet. 2. 2. quæst. 88. artic. 11.* illæ quidem, per quas siue res, siue personæ diuino cultui destinantur; hæc uero sunt, per quas à Deo vel rebus, vel personis imploratur auxiliū diuinum. Primi generis sunt benedictiones aquæ, uestium Sacerdotalium, mapparum Altaris, Corporalium, & Vasculi pro sacrasancta Eucharistia, de quibus in Missali agitur; quia communes esse possunt simplici Sacerdoti priuilegiato, seu delegato, nedum Episcopo, seu Abbati. secundi generis aliæ sunt, *Agni in Pa-*

schate, uorum, panis. nouorum fructuum, cuiuscumque comestibilis, candelarum, loci, domus noua, thalami, & noua nauis, quæ in Missali descriptæ sunt citra præiudiciū aliarum, quæ in Rituali Rom. habentur; quia hæc à quocumq. Sacerdote fieri possunt, & fieri sæpius contingunt; neque Rituale Rom. sicuti Missale, cuiuscumque facile suppetere solet.

2 Origo harum benedictionum, quæ fit per uerba sacerdotis, addito signo crucis, absque ullo dubio ab Apostolis est: neque defunt, qui in hanc causam illud Apostoli Pauli explicant. *1. Timoth. 4. Formam habet sanorum uerborum, quæ à me didicisti: sanorum, hoc est, quæ sanare possunt creaturas, siue insensibiles, siue sensibiles.*

Q 2 3 Ha-

3 Habitus benedicturi Sacerdotis erit superpelliceum, & stola regulariter alba; aliquando violacea, vt infra. nam color albus designat puritatem communicandæ rebus benedicendis; violaceus autem adhibetur congrue in benedictione coniuncta cum exorcismis ad effigandos demones, vnde ad aquam benedicendam eo colore vtimur. potest tamen adhiberi stola coloris temporari conuenientis, vt dicitur in *Rubricis Ritualis Romani*.

4 Stando semper benedicat Sacerdos,

6 a Die Dominica in sacristia preparato sale & aqua benedicenda, b Sacerdos celebraturus Missam, vel alius ad id deputatus, alba, vel superpelliceo indutus cum stola circa collum, primo dicit, V. Ad iutorium.

a Die Dominica. Nunquam omittitur in Dominicis aspersio aquæ benedictæ, *Microl. 41.* in memoriam baptismi, qui in Domin. Pasch. solemniter celebratur, *Rup. lib. 7. cap. 20.*

b Sacerdos celebraturus Missam. Sa-

7 Deinde absolute incipit exorcismum c salis.

c Salis. Miscenda est aqua benedicta cum sale, ex *Clemente lib. 8. Constit. cap. 29.* vbi meminit benedictionis aquæ, & virtutis eius, ad morbos pellendos, & demones fugandos. delentur etiam venialia, ex *Sancto Thoma tertia parte quæst. 65. artic. 1. ad sextum.* Quod an fiat ex opere operantis, vt asserunt cum *S. Thoma Alensis, & Abulensis*, citati à *Suar. 3. part. disp. 12. sectione 2.* an vero ex opere operato, quod significant *Victoria, Sotus, & Ledesma* apud *Gregor. de Valent. 10. 4. disp. 7. quæst. 4.* non est, quod hoc loco minus vtiliter disputemus. Valet etiã aqua benedicta ad pellendos corporis morbos, vt *Tobias noster part. 1. capit. 72.* fusius probat, vbi multa de hoc effectu affert exempla non communia. lege *Baronium Tomo secundo Anno 152. Tomo quarto 262. & 389. Tomo Octauo 598. & Tomo decimo 944.* Illud est præcipuum in hoc ritu; quod sicut in ingressu Ecclesiæ aspergimur statim aqua benedicta; ita mundari à Deo tacite petimus, vt maiori cū puritate, vel sacrificemus, vel oremus;

& aperto capite; manuque formet cunctis signum versus rem, vbi est nota ✠ & item ipsam aspergat in fine ter, hoc est, in medio, à dextris, & à sinistris rei.

5 Super Altare quidem benedicendæ res collocari poterunt; non autem esclulenta, quæ omnino super mensam ponenda erunt, non in Altari.

De aqua benedicta hæc sunt Rubricæ in Missali.

Sacerdotis est hæc benedictio, ex *Concilio Narnetensi*, si celebraturus est Missam, induat super Albam Stolum Missæ conuenientem; si alius est, adhibeat super cotam stolam violaceam, vt in *Rituale Romano Pauli V.*

& præsertim Clerus hoc intendere debet, iuxta illud *Isaia 52. Mundamini, qui fertis vasa Domini.*

8 Prius autem, quàm à *Clemente*, nimirum à Sanctis Apostolis, & præsertim à Sancto Matthæo, qui ex *Marsilio Columna* fuit auctor benedictionis aquæ, hunc ritum effluxisse certum est desumpto ritu ab *Elisæo Propheta 4. Regum 2.* qui sale fugauit sterilitatem aquæ. vnde *Raban lib. 2. cap. 55.* Aqua à sordibus mundat, Sal putredinem fugat; Aqua nitorem præbet, Sal sinceritatem adhibet; Aqua potum sapientiæ significat, & Sal gustum prudentiæ indicat.

9 Sed quare Sal ante aquam benedicitur? quia benedicenda est aqua cum eius mixture. Per salem intellige amaritudinem, penitentiam, per aquam baptismum, quia ergo præcedere debet cordis compunctio; ideo sal prius benedicitur, *Duran. libro 4. cap. 4.* Alexander Papa ritum hunc confirmavit *Decreto, de cons. can. aquam dist. 3. Vualaf. cap. 19.* testatur cum *Microlog. cap. 41. 46. & alijs.*

11 Ter

10 *Ter mittit Sal in aquam in modum crucis, dicendo semel.*

Ordo Romanus. vt in virtute Trinitatis fiat benedictio & mixtio Christi cum populo, aqua multa, populi multi; quia Christus sal est, à quo Apostoli sal terræ dicti sunt. miscēda quoque est amaritudo cum

pœnitentia, & baptismo, ex *Durand. loco citato*, ad sanctificationem, quam *Cyprianus Papa*, idest, *Episcopus*, citatus à *Duran. ibidem* docet esse proprium effectum aquæ benedictæ.

11 *Finita benedictione Sacerdos celebraturus indutus d pluuiali coloris officio conuenientis accedit ad Altare, & e ibi ad gradus cum Ministris genuflexus, accipit à Diacono asperforium, & primo ter aspergit Altare, deinde se, g & erectus ministros, h incipiens Antiphonam: Asperges me, & Chorus prosequitur, Domine hyssopo, &c. vt infra: interim Celebrans i aspergit Clerum, deinde populum; dicens submissa voce l cum Ministris m Psalmum, Miserere.*

12. Ante Tertiam, *Rupert. ait libro 9. capit. 10.* sed post Tertiam *Ordo Roman. in die sancto Pasche*, & indicat *Cerem. Episcop. libro 2. cap. 31.* vbi præscribitur, quòd in fine asperisionis capit planetam, & facit Sacerdos confessionem. ergo, *dicitur Tertia*, fit asperio; sed & ante benedictionem palmarum, seu candelarum; si hæc occurrat in Dominica, fit asperio, vt supra in proprijs locis dictum est.

d Pluuiali. Hoc est, post Amictum, Albam, Cingulum, & Stolum, vt in prædicto *Ceremoniali*: neque procedit postremus, vt aliqui scripsere; sed medius inter Ministros paratos: *ibidem*: nempe, si cum iisdem cantanda sit Missa.

e Ibi ad gradus. Hoc est, in infimo eius gradu, *Ceremon. ibid.* & *ibidem, ait Rubr.* genuflexus. ergo etiam genuflectit tēpore Paschali, cui Dominica æquiparatur. * aspergit autem genuflexus altare ob maiorem reuerentiam, & se ipsum item ad indicandam humilitatem; sicuti genuflexus etiam sibi ipsi cineres imponit, vt suo loco diximus.

f Ter aspergit altare. In medio, versus cornu Euangelij, tum Epistolæ. Altare verò aspergitur ob reuerentiam Sacramenti in eo conficiendi, vt inde arceantur hostes, *Durand. vbi supra*; & ob memoriam baptismi Christi, à quo vim habet baptismus noster.

13. Quòd si in Altari sit exposita Sanctissima Eucharistia, abstinendum est ab *Gauant. Rubr. Miss.*

asperisione Altaris, ea ratione, qua non signatur Altare, ad *In principio*, vt dictum est in *Feria quinta in Cæna Domini*. & hoc expresse habetur in *Ambrosiano Missali proxime edito anno 1618.* Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab osculis asperforij, & manuum.

g Et erectus Ministros. Idest, adhuc genuflexos, primo Diaconum, deinde Subdiaconum.

h Incipiens Antiphonam. Debet ex prædicto *Ceremon.* incipere Antiphonam ante asperisionem Altaris; eodemque modo intellige Rubricam Missalis, quamuis postponere videatur Antiphonam. conuenit enim, vt dicatur, *Asperges*, futuri temporis, ante asperisionem actualem. * neque nouum videri debet, quòd inchoatur Antiphona genibus flexis. nam idem præscribitur Episcopo in principio Synodi in Pontificali Romano, & in qualibet sessione. est autem hæc Antiphona de fide baptismi propheta; nam hyssopus significat humilitatem, & passionem Christi, à qua pendet baptismi virtus. *Rupert. lib. 7. cap. 20.*

i Aspergit Clerum. Aspergens non inchnat caput: at Clerum stare decet detecto capite, & aspergenti reuerenter caput inclinare; *Cerem. Episc. lib. 2. cap. 31.* neque tamen asperio singulorum fieri debet, sed plurium simul, tam Cleri, quam populi, & iuxta locorum consuetudinem fiat asperio laicorum. * *Ca-*

Q 3 nonici

nonici singillatim aspergi poterunt ad maiorem eorundem venerationem, imò & debent, ex Decreto Sac. Rituum Congregat. 20. Decemb. 1601. quibus & celebrans aliquam honoris significationem adhibebit ante & post totam eorū asperionem. quod ne fiat incongruè à maiori celebrante, statuit Greg. XIII. 30. Decem. 1573. teste Genuensi in Praxi Archiepisc. capit. 65. Romæ edita 1616. ne in Ecclesijs Hispaniarum Antistes, vel alia persona principalis aspergat clerum in Do-

minicis ante Missam; sed eius loco simplex Sacerdos cum superpelliceo, & stola, & cum Acolythis tantum.

Cum Ministris. Comitantur eum, Ministri, Diaconusque eleuat à dextris fimbriam pluuiialis. quòd si in prædicto Caremon. procedit solus Celebrans, hoc ibi iubetur ob reuerentiam Episcopi præsentis, vt coram eo cum minori pompa Celebrans procedat.

m. Psalmum. Id est, totum Psalmum, alternatim cum Ministris.

- 14 *Hæc Antiphona prædicto modo dicitur ad asperionem aquæ benedicta in Dominicis per totum annum, excepta Dominica de Passione, & Dominica Palmarum, in quibus non dicitur n. Gloria Patri: sed post Psalmum, Miserere, repetitur immediate Antiphona, Asperges me: excepto etiam tempore Paschali, scilicet à Dominica Paschæ vsque ad Pentecosten, quo tempore cantatur Antiphona, o Vidi aquam. Dominica vero Trinitatis resumitur, Asperges.*

n. Gloria Patri. Omittitur ijs diebus, quibus in Missa dici prohibetur. hæc enim asperio est quasi initium Missæ.

o Vidi aquam. Habet Ordo Romanus in die Paschæ Antiphonam, *Vidi aquam*, vbi etiam habes eisdem exorcismos salis & aquæ cū Orationibus prædictis; quando nimirum agitur de consec. Eccles. ha-

bentur etiam in Sacramentario Sancti Gregor. Verum hæc Antiphona desumpta est ab Ezechiele 47. & significat fontem sacri baptismatis de templo corporis Christi, de cuius latere quidem læuo humanitatis, dextro autem diuinitatis, exiuit sanguis & aqua baptismalis. Rupertus loco citato.

- 15 *In die sancto Paschæ & Pentecostis, vbi est fons baptismalis, fit asperio cum aqua pridie benedicta in fonte baptismi, & ante infusionem olei & chrismatism accepta.*

Hæc eadem Ordo Romanus, & in cap. Sabb. de cons. distinct. 4.

- 16 *Finita Antiphona supradicta modo, Sacerdos, qui asperit aquam, p reuersus ad Altare, stans ante gradus Altaris iunctis manibus dicat, v. Ostende, & c. Tempore Paschali, additur, Alleluia.*

Nota, quod in Oratione vltima petitur, mitti Angelum de cœlis, non nisi post purificationem per asperionem aquæ benedictæ.

p Reuersus ad Altare. Hoc est, ad infimum eiusdem gradum. Carem. Episc. loco citato.

17 Tenent autem Ministri librum ante Celebrantem *ibidem*, dum dicit Versus, & Orationem post Orationem, *Exaudi*, deponitur Pluuiale, assumitur Mani-

pulus, cum Casula pro Missa. Caremon. *ibidem.*

18 Reliquæ Orationes, quæ sequuntur pro benedictione Agni, Ouum, Panis, nouorum fructuum, rerum comestibilium, candelarum, loci, domus nouæ, thalami, nouæ nauis, Sacerdotalium indumentorum, mapparum, Corporalium, Vasculi Sacramenti, quæ sine vnctione fiunt, habentur partim in Ordine Romano, partim in Pontif. partim in Ritual. antiquis.

19 Be-

19 Benedictio Agni ad communem mensam fit ex usu Romano, *Microlog. cap. 54.* Panis, à Sancto Petro ex *Abdiali-bro secundo histor. Apostol.* & Oratio est in *Sacramentario Gregoriano*; ubi etiam habetur Oratio rerum comestibilium. *Frugum* vero habet originem à Sancto Clem. *Constit. libr. 8. cap. 4.* seu ex *Baronio An. 283.* à decreto Eutythiani Papæ.

20 Quæ traditur hoc loco *candelarum benedictio*, ea est, quæ fieri contingit extra diem Purificationis Beatæ Virg. quod expresse notatur in *Rituale Rom. Pauli V.* Item ea loci est, quæ fit extra diem Sabbati sancti, in quo maiori ritu domorum fit benedictio, & à Parocho, cuius proprius habetur ritus in *predicto Rituali*. nam, ut diximus, in Missali positæ sunt tantum ea benedictiones, quæ citra præiudicium iurium Parochialium à quocumque Sacerdote & quodcumque fieri possunt.

21 Pro benedictione *Vestium Sacerdotalium* Orationes habentur in *Sacramentario Gregoriano*. reprehendit *Possesimus de officio Curati capit. 2. num. 30.* eos, & merito, qui assuunt vestem Sacerdotalem non benedictam vesti Sacerdotali benedictæ, & eam disuunt post Missam, putantes, hoc sufficere vice benedictionis propriæ; quod nullatenus est permittendum. Docet *Diana tract. 14. de celebr. Miss. resol. 69.* quod paramenta bona fide adhibita ante benedictionem eorundem, non egent amplius benedictione, ex usu eorum sacro: quod est probabile.

22 Quæritur autem: quis benedicere potest has vestes præter Episcopum? Abbates, & alij Regularium Superiores ex priuilegio benedicere possunt; non tamen benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarum, neque Abbates, ex decreto Sac. Rituum Congregat. die 24.

Augusti 1609. * & renouato in fauorem Episcopi Spoletani die 30. *Septem. 1628.* Neque obstat consuetudo allegata à *Tiburinio de iure Abb. tom. 1. disput. 22. quest. 2. num. 2.* quam abrogauit, & non obstare declarauit eadem S. Congreg. 18. *August. 1629.* nullo modo Sacerdotes simplices benedicere possunt proprias vestes. ex *Navar. conf. 2. de consecr. Eccles.* * Neque Pronotarij, ex Decreto Sac. Rit. Congreg. 17. *Iulij 1627.*

23 Quæritur postremo: An Episcopi hæc facultatem possint alijs Sacerdotibus delegare? *Tabiens. verbo Abbas num. 12. Vgolin. de Episcop. cap. 32. num. 5.* negant: & in praxi Sacra Rituum Congregatio sæpius requisita fuit ab Episcopis inferioribus; & S. R. E. Cardinalibus, eiusdemque Sacra Rituum Congregationis Præfectis, iustis de causis apud Ecclesias proprias non residentibus, pro facultate delegandi, & eam pluribus concessit, aliquando limitando personas in dignitate constitutas 14. *Novemb. 1715.* aliquando tempus ad sex menses 14. *Martij 1616.* & sæpius tandem sine limitatione 2. *Maij 1619.* & deinceps alijs eodem modo. * Ratio est, quia de potestate ordinis est hæc benedictio: ea vero non potest ab Episcopo delegari, sicuti potestas iurisdictionis, quæ delegari potest.

24 Hactenus de Benedictionibus. In calce Missalis additas inuenies Orationes dicendas in Consecratione Episcopi, & in Collatione Ordinum, excerptas à Pontificali: at, inquires, cur in Missali positæ sunt? Respondeo, ad maiorem commoditatem consecrantis & consecratorum, ut quisque eas dicere possit statim in suo Missali, in Missa Consecrationis. Prima vero harum Orationum legitur in *Sacramentario Sancti Gregory*, nimirum ea, quæ pro Episcopi consecratione dicitur. Et hic finis totius Missalis.